

# Värmestugeövning 2010

Övning Helga  
Utvärdering med förbättringsåtgärder

2010-12-20



Maj Ingels Fagerlund

tyresö kommun



## Innehållsförteckning

<b>1</b>	<b>Bakgrund .....</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Övningens syfte.....</b>	<b>3</b>
<b>3</b>	<b>Övningsledning.....</b>	<b>3</b>
<b>4</b>	<b>Övningsdeltagare .....</b>	<b>4</b>
<b>5</b>	<b>Statister .....</b>	<b>4</b>
<b>6</b>	<b>Information innan övningen .....</b>	<b>4</b>
<b>7</b>	<b>Förberedelser.....</b>	<b>4</b>
<b>8</b>	<b>Scenario.....</b>	<b>4</b>
<b>9</b>	<b>Lokaler .....</b>	<b>5</b>
<b>10</b>	<b>Studiebesök .....</b>	<b>5</b>
<b>11</b>	<b>Krisinformation .....</b>	<b>5</b>
<b>12</b>	<b>Utvärdering.....</b>	<b>5</b>
<b>13</b>	<b>Förbättring av kommunens krisberedskap i kollektivt omhändertagande -sammanfattning .....</b>	<b>6</b>
13.1	Förbättringsområden med ansvar.....	6
13.1.1	Information till kommuninnevånare .....	6
13.1.2	Meddelandehantering vid radiokommunikation .....	6
13.1.3	Bemanning värmestugor .....	7
13.1.4	Bemanning omhändertagandedledning.....	7
13.1.5	Material .....	7
13.1.6	Lokaler .....	7
13.1.7	Presskontakt.....	8
13.1.8	Roller och ansvar.....	8
13.1.9	Brandskyddsregler och utrymningsstrategi.....	8
13.1.10	Reservkraft .....	8
<b>14</b>	<b>Uppföljning förbättringsåtgärder .....</b>	<b>8</b>

## 1 Bakgrund

Enligt beslut av kommunfullmäktige 2007-09-13 ska kommunen genomföra övningar med bland annat kommunens värmestugor. 2009 beslöt kommunens ledningsgrupp att en övning för värmestugor skulle genomföras under 2010. Datum för övningen fastställdes till 2010-11-01 i samråd med barn- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp och benämndes HELGA. I Övning HELGA övades barn- och utbildningsförvaltningen samt Krusboda och Tyresö skolor i kollektivt omhändertagande av kommuninvånare i förberedda värmestugor. Övning HELGA var en fortsättning på övning VIOLA hösten 2008, då Kumla skolas värmestuga övades.

## 2 Övningens syfte

Övningen var en funktionsövning som genomfördes som ledningsövning och praktiska övningar måndag den 1 november 2010 kl: 1200-1700 inkl förberedelser

Förvaltningar och skolor skulle efter övningen ha

- kunskap om konsekvenserna för kommunens invånare vid ett långvarigt elavbrott vintertid samt de krav som ställs på ett kollektivt omhändertagande i värmestugor
- förmåga att fatta beslut, prioritera, samordna, krisinformera samt leda ett kollektivt omhändertagande i förberedda värmestugor
- förmåga att säkerställa reservkraftförsörjning och att använda kommunens radionät
- förmåga att praktiskt kunna omhänderta ett stort antal kommuninvånare i värmestugor

## 3 Övningsledning

Övningen leddes av Maj Ingels Fagerlund, säkerhetssamordnare och Björn Ekstrand, kommunens f.d. beredskapssamordnare.

I övningsledningen ingick även Peter Holck samt Kerstin Björklund och Agneta Hedenberg som fungerade som observatörer på varsin värmestuga.

Dessutom ingick ett antal spelgrupper med representanter från informationsenheten, tekniska kontoret, omhändertagandeledning ur värmestugor som inte var övade, Södertörns brandförsvarsförbund, Tyresöradion och representant från POSOM-gruppen. Personal ur tekniska kontoret var med för igångsättande av reservkraft

## 4 Övade

Personal ur barn- och utbildningsförvaltningen med representant från utvecklingsförvaltningen bildade tillsammans en omhändertagandeledning. Personal ur Krusboda och Tyresö skolor bildade respektive värmestugas omhändertagandeledning. Kommunens Frivilliga resursgrupp, FRG, var med för att sköta radiokommunikationen och biltransporter

## 5 Statister

I avsikt att skapa realism i övningen beslöts av barn- och utbildnings ledningsgrupp att personal ur Krusboda och Tyresö skolor som inte ingick i respektive skolas omhändertagandeledning, skulle delta som statister.

De spelade, enligt särskild instruktion, kommuninvånare som omhändertogs i värmestugorna. Deltog gjorde även medlemmar ur Tyresö Civilförsvarsförening och Haninge/Tyresö Bilkår.

## 6 Information innan övningen

Information och utbildning till övningsdeltagare och statister genomfördes innan övningen vid olika tillfällen. Här fick alla även en genomgång av hur man själv kan förbereda sig i hemmet vid ett elavbrott -hemberedskap.

Kommunrutan vecka 43 i Mitti Tyresö hade en notis om övningen med hänvisning till tyreso.se där det fanns mer att läsa.

Kommunens personal informerades via intranätet från vecka 43.

Ett informationsblad skickades ut till alla boende i Krusboda samt deras samfällighet med erbjudande att delta som statist i sin egen värmestuga.

## 7 Förberedelser

Alla värmestugor utrustades med hjärtstartare. Man såg över lager av livsmedel samt övrigt material för värmestugan såsom västar - skyltar- ritningar etc.

Extra utrustning till radiokommunikation köptes in.

Projektrum skapades på intranätet där alla övningsdeltagare kunde hämta all information Planering för övrig logistik inför övningen gjordes ute på respektive värmestuga under hösten 2010.

Reservkraften skulle även testas och dokumenteras i god tid innan för att säkerställa driften inför övningen.

## 8 Scenario

Scenariot utgjordes av ett långvarigt elavbrott vintertid som bedömdes som en extraordinär händelse. Varken fast eller mobil telefoni fungerade på grund av överbelastning. Krisledningsnämnden beslutade bland annat att ta över samtliga övriga nämnders ansvarsområden, aktivera kommunens organisation för kollektivt omhändertagande och stänga skolor och förskolor. Omhändertagandeledning och samtliga

fyra värmestugor (Krusboda, Kumla och Tyresö skolor samt gymnasiet) skulle upprättas och kunna ta hand om utsatta kommuninvånare. Frivilliga resursgruppen (FRG) skulle dessutom kallas in då elavbrottet gjorde att kommunens reservförfarande för telefoni skulle användas.

Kommunens omhändertagandeleddning och värmestugorna ställdes inför olika situationer via inspel där man var tvungen att ta snabba beslut, prioritera, krisinformera och samtidigt träna sin förmåga på att omhänderta och möta kommuninnevånare i kris. Då många vistades i skollokaler så genomförde brandförsvaret en spontan tillsyn.

## **9 Lokaler**

De lokaler som användes i övningen var plan 1 konferensutrymmet i kommunhuset samt utvalda lokaler i Tyresö och Krusboda skolor. Ett av målen med övningen var att få kunskap om resurser och krav som kunde ställas vid ett mottagande av kommuninnevånare i skolornas lokaler.

## **10 Studiebesök**

Under övningen genomfördes studiebesök på Tyresö skola av kommundirektören Bo Renman, två av Krisledningsnämndens ledamöter Mats Larsson och Marita Bertilsson samt ordförande i Barn- och utbildningsnämnden Hans Lindberg.

Omhändertagandeleddningen från Tyresö gymnasiums värmestuga gjorde ett besök på Krusboda skola

## **11 Krisinformation**

Under övningen kunde besökare på värmestugorna och krisledningen i kommunhuset lyssna på VMA-sändningar (inspelade), nyhetssändningar (inspelade) från Radio Stockholm samt skarp sändning från Tyresöradion.

En högtalarbil körde runt i kommunen och uppmanade kommuninnevånare att lyssna på Tyresöradion.

För att öva presskontakt i en kris anlätades journalisten Hasse Gustavsson som tillsammans med personal från informationsenheten besökte värmestugorna för intervjuer.

## **12 Utvärdering**

Efter övningen gjordes skriftliga utvärderingar med ledningen på respektive värmestuga och på krisledningsplatsen kommunhuset. Statisterna fick lämna en utvärdering av hur de upplevde sin situation –som utsatt kommuninnevånare. Journalisten Hasse Gustavsson lämnade sin utvärdering från massmedias synvinkel. Frivilliga resursgruppen gjorde en utvärdering för att kunna se förbättringsområden inom sin roll. För att få en uppfattning av reservkraften vid bägge skolorna lämnades en utvärdering av deltagare ur spelgrupp. Södertörns brandförsvarsförbund lämnade utvärdering efter sin tillsyn med hänsyn till att skolorna ska fungera som tillfällig övernattning vid upprättande av värmestuga.

## 13 Förbättring av kommunens krisberedskap i kollektivt omhändertagande -sammanfattning

En övning av detta slag påverkar många inblandade och tid tas i anspråk för förberedelser och genomförande. Det är dock en nödvändighet att kommunen genomför denna typ av övning för att få en kunskap om sin förmåga samt förståelse för de krav som ställs på en kommun vid ett kollektivt omhändertagande.

Att använda statistiker som agerar utsatta kommuninnevånare ger bra underlag för att utveckla och förbättra.

Det som i huvudsak upplevdes som positivt var mottagandet vid inskrivningen på värmestugan och det allmänna bemötandet av personalen. Det är viktigt att man som kommuninnevånare känner sig välkommen och omhändertas på ett värdigt sätt.

En fråga som kom upp var egna husdjur som kommuninnevånare varken vill eller kan lämna kvar i hemmet. Här behövs en översyn av alternativa lösningar för medtagande av husdjur till en värmestuga

När det gällde kontakt med press så tog värmestugorna emot journalisten mycket tillmötesgående och svarade lugnt och tydligt på journalistens frågor. Det man behöver se över är rutiner för denna typ av besök för att förhindra rundvandring i värmestugans lokaler.

Sammanfattningsvis var övningen nyttig för alla och många erfarenheter och förslag på förbättringsåtgärder kom fram. Dessa finns upptagna under nästa rubrik. Ansvaret för förbättringarna står angivet inom parantes.

### 13.1 Förbättringsområden med ansvar

#### 13.1.1 Information till kommuninnevånare

- Stort rum i värmestugan för informationsspridning behövs. Ex dator med storskärm där fortlöpande information som sänds ut på radio läggs ut. Blädderblock för att komplettera med *(värmestugan)*
- Fler utställda radioapparater *(värmestugan)*
- Se till att – om möjligt- TV finns då SVT sänder med reservkraft i Kaknästornet *(värmestugan)*
- Information på fler språk *(värmestugan)*
- Informera om radiofrekvens för Tyresöradion *(Radio Sto+ säkerhetsbeten)*
- Tydligare information om olika utrymmen i värmestugan. Ex. toaletter och samlingsrum. *(värmestugan)*
- Skyltning utomhus från olika håll-självljysande *(säkerhetsbeten)*

#### 13.1.2 Meddelandehantering vid radiokommunikation

- Se över rutiner för prioriterade meddelanden. *(FRG)*
- Snabba på sändningen- resultatet får inte komma före svaret *(FRG)*
- Säkerställa kommunikation mellan alla värmestugorna för att undvika sändning samtidigt *(FRG)*

### 13.1.3 Bemanning värmestugor

- Ökad bemanning i värmestugorna för att kunna lösa av. Behov finns även att se över vilken personal som ska arbeta så de snabbt efter beslut kan ta sig till värmestugan. Här kan finnas behov att låna personal från andra skolor som ändå inte kommer att hållas öppna (*värmestugan*)
- Göra ett schema för att säkerställa vila och arbetande personal (*värmestugan*)
- Ledningen ska befinna sig på central plats i värmestugan och samt "röra" på sig (*värmestugan*)
- Se över radiogruppens placering i Tyresö skola så de hamnar närmare ledningen (*värmestugan+ FRG*)
- Fördelning av personal i värmestugan. Ex vid utspisning för att undvika hamstring. (*värmestugan*)
- Namnskyltar (*värmestugan*)
- Säkerställa ledningspersonalens hemberedskap så egna familjen kan klara sig själva (*värmestugans personal*)

### 13.1.4 Bemanning omhändertagandeledning

- Se över bemanningen så att ledningen säkerställs dygnet runt. (*barn- och utbildningsförvaltningen och utvecklingsförvaltningen*)

### 13.1.5 Material

- Batteriklocka i stabslåda (*barn- och utbildningsförvaltningen*)
- Västar till krisledning som besöker värmestugor (*säkerhetsenheten*)
- Utöka batteriförråd och klockor (*värmestugan*)
- Funktionsvästar till personal värmestugan (*säkerhetsenheten*)
- Fleecefiltar (*värmestugan*)
- Förbättra händelseloggens utformning (*säkerhetsenheten*)

### 13.1.6 Lokaler

- Separata sjukvårdsutrymmen (*värmestugan*)
- Aktuella ritningar måste finnas på bägge värmestugorna (*fastighetsförvaltare*)
- Belysning i toaletter Tyresö skola- inköp ficklampor (*värmestugan*)
- Planering för förvaring av möbler vid värmestugorna (*värmestugan*)
- Färdiga ritningar över placering av madrasser i respektive sovsal (*värmestugan*)
- Separata pratsalar och vilosalar (*värmestugan*)
- Leksaker lektrum (*värmestugan*)
- Dryck som kan serveras vid behov (*värmestugan*)
- Alternativa lösningar för medtagande av husdjur (*säkerhetsenheten*)

### 13.1.7 Presskontakt

- Se över rutiner vid pressbesök så de inte släpps fria i lokalerna. Anordna ex pressrum (*värmestugan*)

### 13.1.8 Roller och ansvar

- Tydliggöra ansvar och roll för omhändertagandedledningen i värmestugan. En checklista –frågor och svar (*bon förvaltningsledning tillsammans med säkerhetsbeten*)
- Kunskap om reservkraftens kapacitet samt hur länge förnödenhetsförrådet räcker. Viktigt vid ex presskontakt (*värmestugan genom säkerhetsbeten*)
- Fikaansvarig för att undvika hamstring (*värmestugan*)
- Matallergiker listas vid inskrivning (*värmestugan*)
- Rumsansvariga (*värmestugan*)

### 13.1.9 Brandskyddsregler och utrymningsstrategi

- Enkla och tydliga brandskyddsregler som sätts upp i värmestugan (*värmestugan*)
- Säkerställa nödutgångar på alla våningsplan där man ämnar förlägga sovsalar. (*fastighetsförvaltare*)
- Göra underlag för ”Anmälan om tillfällig övernattning i Värmestuga” att skicka in till Södertörns brandförsvarsförbund. (*värmestugan + säkerhetsbeten*)

### 13.1.10 Reservkraft

- Se över dimensionen av reservkraftverken vid skolorna och dokumentera detta. Det gjordes inte innan övningen som var planerat. Det resulterade i ett driftavbrott beroende på överbelastning i Tyresö skola. Skolorna måste ha underlag för att kunna planera utrymmen i värmestugan. (*fastighetsbeten*)
- Se över transportrutiner när det gäller diesel på kommunens förråd och löpande tankning på Statoil vid ev. längre strömavbrott. (*fastighetsbeten*)
- Se över rutiner vid kris när det gäller transport av elkraftverk från kommunens förråd ut till värmestugorna. Vem gör vad? (*fastighetsbeten*)
- Då kortare avbrott på el-kraftverk under drift inte kan uteslutas bör det finnas alternativa ljuslyktor i värmestugorna - detta för att förhindra att panik utbryter då små barn kan finnas i stugorna. (*värmestugan*)

## 14 Uppföljning förbättringsåtgärder

Säkerhetsbeten kommer under 2011 att följa upp och stötta ansvariga i de åtgärder som behöver vidtas för att kommunens krisorganisation för kollektivt omhändertagande i värmestugor ska utvecklas och förbättras enligt ovan